

Обнављање претплате

Крајем овога мјесеца истиче претплата мношма претплатницима. Да им се лист не би обустављао, умољавају се да благовремено обнове претплату.

Администрација
„Цетињског Вјесника“

Краљев дан

Цетиње, 5. децембра

Сјутрашњи дан намјењен је узвишеној личности нашега Државног Поглавара. Црна Гора приноси сјутра Творцу топле молитве за здравље, дуг вијек и срећу својега љубљенога Господара. Сјутрашњи празник је једна од оних свечаних прилика, којом се цео наш народ користи ради исказивања осјећаја љубави и преданости Краљу и Владалачкоме Дому. Ти осјећаји, који су биће душе свакојега сина ове земље и основица наше државне моћи, добијају сјутра јавни израз. Њих прате чувства дубоке захвалности, коју сва Црна Гора дугује својем Господару за многобројна добра, која јој је учинио. Од тих многобројних добара једно је и Устав земаљски. Успомена на исти везана је за Никољдан, који је у нашем народном и државном животу и по томе значајан. Од тога дана Црна Гора је забиљежила много тековина у својемирној културној развијаности. Оне су јој положили основе за још свјетлију будућност. Међу њима за сва времена наше повјеснице свијетлиће и добит, са којом је мудрошћу Краљевом без капи крви Црна Гора изашла из тешке анексионе кризе, па одмах за том тековином долази епохални чин обнављања онога истога Краљевства, које је у старој српској историји тако лијепо сјало у овијем странама. Све је то везано за узвишено име нашега љубљенога Господара, чијем Пријестолу о сјутрашњем дану Црногорци хитају са изјавама љубави и оданости.

Нека би Бог дао, да Његово Величанство Краљ још за дуго прославља сјутрашњи дан, окружен цијелим Својим народом, који само од Њега и Његовога Дома очекује остварење општих народних идеала.

Живно Краљ Никола I!

Цетиње, 5. децембра

Према досадашњим изборним резултатима, црчка влада је добила велику већину.

У Паризу је на свечан начин прослављена стогодишњица уставне адвокатске реде у Француској. Свечаност је отворено предсједништво француске републике.

Парламент у Цариграду изјавио је повјерење влади, те ће према томе влада и даље остати.

У Бразилији, у Америци, покрет бунтовника био је толико ојачао, да је у Рио де Жанеиру било проглашено опсадно стање. Најновије вијести јављају, да је покрет угушен, али да се немирности опет обнављају.

Избори у Енглеској ће измијенити ни у великој ситуацији, пошто ће изборни резултат бити исти као што је и био и прошлог пута.

И ако се из Црне Јабке, да ће хрватско-славонски сабор бити сазван, ипак се у то не вјерује, пошто бану Толмачићу још није успјело да придобије коалицију, са којом преговора о споразуму за ратом.

Критична ситуација на Балкану

Као други чланак „Коментари турске пријестоне бесједне“, угледни чешки лист „Narodni Listy“ доноси под горњим насловом ове редове:

На жалбе арбанашких елемената из вилајета скадарског што се у Црној Гори налазе, Порта је одговорила проглашењем

живјели, немају повјерења ни према коме него баш према њој. Краља Николу чисто обожавају, а било је врло тешко да их доведу до увјерења, да се не може примити владе над њима, коју су у својој простосрдачности отворено нудили.

То свједочи колико о популарности Краља Николу код Арбанаса, толико и о незадовољству њиховом према турском господарству. Услови, на које су Младотурци морали пристати, били су тешки. Обавезни рок војне службе сивжен је Арбанасима са три године на три мјесеца, да службу врше само у родном крају, док су прије били слати одмах чим су ступили у војску у азиске гаризоње, где су непогодна клима и заразне болести грозно дјествовали на њих и гдје су, при великој удаљености од своје отаџбине, свему могућем злостављању и рђавом поступању били излагани.

Од новонаписаних дажбина с обзиром на сувише велико сиромаштво њихово (на овим нпр. 60 пара годишње), осло-

Његово Величанство Краљ Господар

амнестије, која није имала на емигранте великог утицаја, јер живећи сувише дуго под турском господарством, добро знају и по какву би је цијену доносије плаћали. Њиховим држањем Порта је била приморана, да загризе у кисјелу јабуку и да се упусти с њима у подробне преговоре преко црногорске владе, која је помишљивом акцијом из све снаге потпомагала. Приморана неповољним околностима, у коју ју је неспособност младотурског режима увукла, морала је Порта пристати на услове, од којих стоје неки у изричној прогивности са уставним законима. Арбанаси су тражили да Црна Гора биди над тачно испуњавање обавеза, које је Порта на се примила. До највише је мере замишљиво, да они дивљи горштаци, који су захваљујући Турској читаво столећа у крвном непријатељству с Црном Гором

бођени су од тог времена, док буду у стању да их плате, дакле на вријеме неодређено. Као чиновнике смије у њихове крајеве влада да шаље од сада само хришћане, који језиком арбанашким владају. Осим тога се морала турска влада да обавезе, да ће им изгорјеле куће и опустошена имања о свом трошку поновно уредити. Послије повратка у отаџбину не смије бити ни један емигрант због недовољног напуштања земље кажњен или на одговорност повучен. Тек тада када се Порта на све ово писмено обавезала било је црногорској влади омогућено, и ако још с муком, да емигранте на повратак у отаџбину склопи. Арбанаси су при томе отворено изјавили, да се враћају само зато да Црној Гори докажу колико су вољни њене савете да слушају. Краљ Никола који иде искрено на

то, да њихов живот послје повратка у Турску учини спошљивијим чиме би и узроци незадовољства у будуће отпали, затражио је поред писмене обавезе од Порте од скадарског гувернера Бедри паше, који је као делегат турске владе преговорима на Цетињу присуствовао, још и лично часно обећање, да ће се побринути да се не чине емигрантима по повратку ни с које стране пакости, а због веће сигурности, да их сам гувернер у Подгорици прихвати и у Тузе, у Турској, пропрати, одакле ће бити разашлићану њиховим кућама лично присутан. То се назад неколико дана и догодило. А емигранти су се послје срдчаног и дирљивог опростаја са гостопримним Црногорцима повратили у Турску.

Већ у првом чланку изразио сам увјерење, да Турци црногорској влади њену пријатељску предисретљивост признати никад неће, што се одмах послје повратка и потврдило. Званични скадарски вилајетски лист „Шкодра“ у том истом тренутку био је препун напада на Црну Гору, доносилајош лажно тврђење, да су емигранти били приморани невољом и неприликама да се обрате турској влади за милост, коју им је она у својој материнској попустљивости и даровала. Црногорска влада је затражила отоманском посланику на Цетињу изјашњење. Посланик је признао, као што другаче и није могло бити, да вијест званичног листа не обговара истини и обећао је исправку.

Читаоц не смије да се удуби у мисао, да је повратком емиграната уведено у ред и све остало. Све овдје наведено тичало се само становништва скадарског вилајета, дакле само једног малог дијела европске Турске. Још у току преговора побунило се племе Климента, које Мамут Шевкет паша није био у стању да разоружа и његова сусједна племена Шале и Шоши. Прогласило је своје одметање од Турске, истјерало је турске страже из блокираних кућа и отишло у планине са изјавом, да ће се сваком турском напиду оружаној руком одупријети. Вас труд турске владе да их склопи да с њом ступе у преговоре, остао је залудан, јер не хтедоше о њој ни да чују.

Одмах пак послје повратка поменутих емиграната прешло је неколико стотина Арбанаса из пахија Ђаковичке и Пећке с неколико вођа и су два прва поглавара Сулејман агом Багушом и барактаром племена Гаша у потпуној ратној опреми у Црну Гору. Тимем је поново нарастао број арбанашких емиграната, који уточишта у Црној Гори траже, на 2.500. Број ових се свакодневним придолажењем емиграната знатно повећава.

Најзад потоње уведених емиграната из косовског вилајета пада тим јаче у очи што су сви они вјере мухамеданске, због чега им је као привилегованој касти при т. зв. „свеопште“ разоружавању, оружје остављено. Нови доказ, да младотурски режим није у стању баш никога задовољити.

Покрет младотурски, који је обећавао коначно извршење уставом олажане равноправности, као и личне и имовне безбједности, био је поздрављен одушевљено од хришћанског становништва, које је вјеровало да је већ једном дошло тако жељено очекивано ослобођење из сијасног стања, у коме се неколико столећа налазило.

Усташке чете су биле распуштене и чланови њихови враћали су се својим кућама. У радосном заносу братимили су се Хришћани са Младотурцима, у које су гледали пионере културе и цивилизације, у њиховој влади јемство нове срећније будућности. Мишљење њихово дијелила је с њима Европа, особито дипломатски кругови. На жалост била је несретна раја из кратког радосног заноса пробужена грозном стварношћу, која јој је доказала да тобожњи слободоумни покрет младотурски није био у ствари ништа друго, него понављање стариих буна и насилних преврата јавичарских и да је Младотурство било изазвано само у циљу, да би се задовољили лични интереси појединаца. Да је покрету младотурском оскудијевао сваки племенити нагон, види се из факта, да Младотурци мјесто обећаване слободе притежу везе, којима су њима подармљене хришћанске народности спутане и да у мјесто увођења равноправности подржавају очиглед-

но елемент мухамедански на штету осталих вјероисповијести. Тако извршују у истини Младотурци реформе, о којима су толико ларме учинили. На срамоту цивилизације нека буде овдје напоменуто, да још данас налазе у једном дијелу европске дипломатије своје заштитнике.

Није чуда да за оваквих грозних прилика нарушта угњетавано становништво своја рођена огњишта, тражећи гдје друго гостопримство, или бјежи у планине, гдје се крије као гоњена дивљач од својих гониоца. Други допуњавају усташке чете, у којима се редовима бацају одлучно смрти у сусрет, вођени племенитом намјером, да браћу своју бар колико толико од насиља турског заштите. Зар би биле сличне прилике могуће у држави тако уредној, о каквој говори турска пријестона бесједа?

Ко може још данас видјети да су Младотурци злоупотребили узвишено гесло: слобода, равноправност и братимство, да би преварили цивилизовани свијет? Зар је нијесу Младотурци употребљавали као плашт, који је имао да сакрије њихов реакционарски тирјански рад пред очима изражене Европе?

Погледајмо из ближе какав је то од прилике узрок, који је Младотурке са њиховог оглашеног напредног програма на страну одвео?

У првом реду хтјели су се доградити власти, што је најзад и лако схватљиво и што им нико не може замјерити. Срећа је била на њиховој страни. Добро организовани и вјешто изведени преврат учинио је од њих неограничене господаре ситуације. Државна моћ прешла је у њихове руке. Није требало друго него разумно употребити и мудрије правдним извршењем уставних реформи доказати свијету да је Турска још способна да живи. Али задаћа таква је тако тежак проблем, да би се и мудрије главе него младотурске узалуд трудиле да га ријеше. При томе су се Младотурци нашли у неприлици у каквој се обично налазе људи малог духа последице постизања каквог великог успјеха. Нијесу знали шта ће да раде.

Пред њима су стојале двије једна другој супротне алтернативе. За једну од њих морали су да се ријеше или да увођењем равноправности задвоје праведне захтеве хришћана, али тимјем да прогнубу себе побуне све шљедбенике Мухамедове, који би моћи отпор лако могао прећи у револуцију, која би младо њихово господарство угрозила и лако сасвијем уништила, или да иду по примјеру својих претходника с помоћу Мухамеданаца уравненим путем *права јачега на штету хришћанских народности*. На основу старе истине, да је кошуља ближа тијелу него кабанџа, ријешили су се Младотурци који су при својој површној европској културној углађености остали у души само прави Турци, за алтернативу другу. Последице овога ријешења радило се само о томе шта ће чинити са хришћанима преко чије се огромне већине није дало прећи просто на дневни ред, а који ће бити издајничким радом Младотурака сваке наде на бољи живот лишени и поводом тога до највеће мјере огорчени, што се при њиховој разбуђеној народној свијести и с обзиром на близо сусједство сродних им слободних држава балканских чинило онај Младотурцима опасним. Једина је помоћ могла бити *однародити хришћане*. За ту сврху погледали су Младотурци по Европи тражећи zgodан примјер и очи њихове починиле су с усхи-

ћењем на једну државу, која је исто тако из разних народности скривљена и у којој фаворизована мањина влада већином. Примјер им се допаво. Прихватили су се са задвољењем посла и почели хришћанским народностима узивати увјерење, да се не смију више признавати да су народности српске, бугарске, грчке или арбанашке, него да је њихова народност сад отоманска, пошто живе у отоманској царевини. Младотурци су хтјели у току неколико мјесеци свршити то, на чему се поменута држава мучи већ неколико стољећа без успјеха. Пошто ствар није испала за руком лијепим, почели су насиљем. Школе са наставним језиком хришћанске народности затваране су, а мјесто њих отворане су школе са наставним језиком турским. Учитеље и свештенике прогонили су, тукли су, бацали у тамнице и др. начинима их мучили. За чиновнике су постављали рођене Турке или одроде.

Емиграција становништва, унутрашње буне и вазда напредујући број усташких чета, то су резултати банкрутског „реформаторског“ рада Младотурака. Младотурци су довели својом непроицавошћу и неспособношћу себе и државу у хаос из кога нема изласка; напријед не смију, натраг не могу. Како данас ствари стоје *насилно је ријешење овог ужасног става готово неизбјежно, о чему ће се Младотурци на њихово рођено штету у краткој времену увјерити. Једино средство које би још могло можда крваву катастрофу предуприједити била би конференција великих сила*, којима би могла при доброј вољи пошло за руком да нађу сходан пут, да опасност избјегну. Али пошто се интереси ових у путању балканском сасвјетом разлилазе, нема изгледа на какав споразум, који би био спасоносан. По свој прилици биће изазвано ријешење силом околности. Данашња несрећена Турска може да се срани само с вулканом, у чијој унутрашњости само тугњи загушена ватра и који ће дати своје гњеву у неочекиваном трену израза експлозијом у облику револуције, која ће као врућа лава уништити свакога који јој на пут стане. Турска ће покушати израз гњева угњетених народности оружјем потиснути. Каквим начином ће се при томе владати фанатизована турска војска, која и у доба мира окрутност дозвољава, очекивамо је.

Сирћини ватај јадне раје под рањима вјековних крвника испуштајући душу биће директни изазив сродних балканских држава, да се бацеу сједила нећиб шира за снас своје браће покрви и народности не обзирјући се на то хоће ли то бити угодно Европи, оној истој Европи, који је свима средњовјековним крсташким походима Турке директно на ујад у Европу изазвала; оној Европи, која је у својој тежњи за њаво да би приредила међународну војну експедицију само да казни смрт једног Нијемца, али коју не могу из њене удобности да пробуди стењање хиљаде жртава турског насиље, које се у сирћини мукима крај њених ногу преврљају; оној Европи, која ради одржања свога мира одвраћа главу од Турске само да не види што се тамо ради...

Али ако дозволи да ствари толико далеко оду, онда нека бар остане дошљедна и нека тада запуши своје уши и затвори своје очи и нека не смета балканским народима, који ће умјети и без њене помоћи своје рачуне са Турском пречистити. Балкан балканским народима!

Неуређења школа велика је сметња у наставном раду. Недровно, подводно мјесто, на ком је школа подигаута, недовољна свјетлост и чистоћа ваздуха, нечистоћа намјештаја и школ. здања руже дјечије здравље. Без потребних удџника и прибора за писање и цртање не може се редовно наставни рад вршити. Школа која нема ништа у себи и око себе лијепог, не утиче на развиће естетичког осјећања.

При овимјема тешкоћама узмимо у обзир велики број школске дјеце: да се школа ствара дјецу као неко странило са својимјема испитима, чега се дјеца свагда осјећају са неком бојажљивошћу, а учитељу стварају доста сувишног посла и бриге: да учитељ пара велику мучку с нешесемцима или полунешесемцима члановима школ. одбора, бачијема родитељима, развијања негодима, које често рад онемогућавају, као и неуредно похађање школе од стране дјечије, и стотину других тешкоћа и невоља, које морају пријети учитељу преко главе, да им ни сам више нута не знаде ни имена ни броја.

Докле настајуће тешкоће мање или више пријече, да народна школа не може показати онај резултат, који се од ње с правом очекује.

Да наша народна школа поставе модерна васпитања, да више спрема за живот, неминовно је потребно и још многе и значајне

† Д-р ЛАЗО КОСТИЋ

И д-ра. Лаза Костића нема више. Пошао је трагом Каћанског, Јакшића, Змаја и осталих другова својих, са којима је у почетку шездесетих година чинио лијеп сплет нашијех пјесника, који су својим умилним пјесмама гријали и одушевљавали млада срца и будили Српство.

Умро је након педесетогодишњег рада, напорног али и успјешног. Прошле године је славио педесетогодишњицу свога књижевног рада који је био и обилан и крунисан успјехом.

За ових педесет година он је дао српској књижевности врло много. Био је велики таленат, јаке књижевне културе, индивидуалан и плодан.

Његови оригинални радови одвајају, као што одваја и преводи-ма својим. Ко се не сјећа његових балада и драма! Кога није опијала његова чиста, топла поезија!

Исто се тако истицао својимјем преводима, а особито класичних радова Шекспирових, чији је и култ увео у нас.

Па и ако је свом душом и срцем био наклоњен поезији, ни науку није пренебрегавао, него је и на њој с успјехом дјеловао. Његови научни радови на правној и филозофској струци од важности су.

И као што се одвајао и бриљирао на књижевном пољу, одушевљено је радио и на општој српској ствари, које су га загријевале још у раној младости када је узимао жива учешћа у омладинском покрету, затим уз Милетића, па и у српском и угарском сабору.

То одушевљење га је довело на Цетиње, гдје је био уредник „Гласа Црногорца“ и његов боравак у нашој средини остаће драга и мила успомена свакоме од нас, јер је Костић и као човек и као јавни радник најљепше утиске међу нама оставио.

Он се родио 31. јануара 1841. г. у Ковчуну, у Банској. Отац му је био капетан граничарских Шајкаша. Гимназију је свршио у Новом Саду, а права и философију слушао је у Будим Пешти, гдје је и промовиран. По свршеном школовању био је наставник у великој српској гимназији у Н. Саду, одакле је дошао на Цетиње за уредника „Гласа Црногорца“, да би и нашој земљи користио.

Са Цетиња се вратио дома, али је одмах затим отишао у Србију, гдје је уређивао лист „Српску Независност“.

реформе у њој извршити, као и постарати се о свему што условљава народно просјећавање.

Укратко треба створити могућности, да школе даду народу позитивна знања, знања која су му потребна за живот.

На првом мјесту треба се постарати за спремане учитеље. Школске зграде нека подижу школ. области, а не свака општина школска за себе. Да се ово с успјехом изава, потребно је уредити области школ. одборе, који би се старали поред осталог и о подизању школ. зграда. На овај начин брже би се подизале школ. зграде, уређењем би биле, јер би се могло више на њих тренирати, а при томе и да народ не осјети од тога знатан терет.

Чућемо често пута како се бачки родитељи жале, да им дјеца не знаду ни именовати, ни какав обични рачунски задатак изградити. Ово бива понајвише последице неколико година, откада је дијете свршило школу, а многа тада слабо и познају писмена. Према овоме јасно је, да је четвороразредна основна школа недовољна, већ треба да постане шесторазредна. Овијем би се дало учитељима могућности, да дјецу што више спреме за живот. Да у овоме не бисмо изложени бити немогућности, као и материјалнијема надаћима могло би се уредити, да

По повратку из Биограда живио је у Бечу и радио на њемачким листовима, одакле се доцније настанио у Сомбору, гдје је прије кратког времена и оболио.

Из Сомбора је отишао ради лијечења у бечки санаториј, гдје га је и смрт уграбила.

Тијело његово предато је матери земљи у Сомбору на свечан начин уз огромно учишће народа.

На књижевности је почео да ради још као ђак. Писао је краће пјесме и преводио Омира. Први чин „Максима Црнојевића“ написао је 1863. г. а 1869. г. цијело је дјело штампао. Г. 1875. написао је трагедију „Пера Сегединац“, коју је аустриска влада забранила.

Цјелокупне пјесме његове издала је прошле године Матица Српска.

Његов позоришни комад „Гордана“ штампан је на француском и њемачком.

Као преводилац особито је волио Шекспира и од њега је превео „Ромеа и Јулију“, „Хамлета“, „Краља Лира“ и „Ричарда трећег“. Превео је исто тако и Омирову „Илијаду“.

Написао је неколико лијепих расправа, од којих нарочито заслужује да се помене „Основи љепоте“. Исто тако је превео и римске „Пендекте“. О Змају је написао опсежну студију.

Од необјављених ствари остала му је у рукопису трилогија „Јевросима“.

Тачно мишљење о Костићу као пјеснику још није изречено. Једни га и сувише прецењују, док га други потцењују. Прецењују га они, које је занијела његова чиста и истинска поезија и јачина духа, док га потцењују они, којима није био симпатичан као личност. Лазо је у свему био оригиналан, па и у приватном животу, не пазећи на друштвене обзире. Сем тога као политичар он се кандидовао као клерикални посланик и припадао је либералној странци. Све је то утицало на многе да у њега гледају несимпатично чак и као пјесника. Нарочито је број тих порастао последице Недићеве студије о њему, као што је био изложен силним грдњама последице студије о Змају.

Али мислило се овако или онако главно је ово: Баладе, које је Лазо оставио нашој књижевности, бисерна су зрна. То су најбољи и најјачи производи те врсте. Ни прије њега ни последије њега није било пјесника који би се у томе могао с њиме и приближно мјерити. Његова драмска дјела „Максим Црнојевић“ и „Пера Сегединац“ задичила су нашу драмску књижевност.

онај број учитеља, који мора обучавати дјecu у четвороразреднијема школама, тај их обучава и у шесторазреднијема. На овај начин гдје је у школи један учитељ, обучавао би прве године: I, II, III и IV. раз., или само три разреда, друге године, II, III, IV и V. разреде: III, IV, V и VI и т. д.; а гдје су два учитеља био би овај распоред: прве године било би једно одјељење I, II и III. раз., а друго одјељење IV и V., раз. друге године једно одјељење I, II и III, а друго IV, V и VI и т. д.

Продужне дворазредне школе такође треба отворити по већинјема мјестима. У њима би се стечено знање у шесторазреднијема основ. школама, утврдило, проширило и што више применило у живот.

Поред овога треба, да се школ. општине постарају, да школски фондови прораде, како би се могло из њих помагати сиромашнијема ученицима.

Погледа да је код нас био цео терет на учитеље не само у погледу васпитања повјерење им младежи, већ и у погледу народног просјећавања. Учитељ као просвјетни радник мора и овдје играти видну улогу, јер му друштво или помаже или одвраже у васпитном раду као год и разне установе; а на те факторе дужан је обраћати обилну пажњу. Помажемо да је учитељ овдје обавезан, ишав

ПОДЛИСТАК

Најглавније тешкоће у учитељском раду

писме Буро Шпадијер

(6)

Васпитачев је највиши интерес, да се његовом послу не може приговорити. Себичност не смије бити по средини, нити пак недовољна амбиција или материјални интереси.

Високоумље је неспоразно стање човјечије душе. Над је тако, разумљиво је, да је високоуман наставник на првом мјесту и недовољан својимјем подовајем, који му не даје сјај и власт: а ако је придоран, како он суди, да се бави наставничким послом, вршиће ту дужност без воље и љубави, па штегу повјерене му младежи.

Није довољно да се учитељ само усавршава у свом послу, да даје дјецу добар примјер, да се с вољом и љубављу предаје своме раду, да постигне жељени резултат. Потребно му је, да имаде добар и начин — метод за предавање. Може учитељ имати и више знања него му је потребно, да буде добар наставник, па ипак да не знаде то своје знање другоме предати. За наставнички посао треба човјек талентиран, да имаде потребну вјештину.

И стилем и мислима и појезијом одвајају. И ту Лазо није имао премца. А тек у пријеводима Шекспира! Био је ненадмашан.

Све то учинило је и учиниће да ће Лазово име блистати међу нама. Свијетао му помен!

Мисли

Као што се могли да савјет буде добар, још више се мора пазити и на начин на који се даје.

Човјека је најлакше заситити јелом, али његове жеље никако. Што се оне више испуњују, у толико се више гомилају.

Може се замислити да се човјек прими положаја који му није у вољи, али се никако не може одобрити, да дође у положај коме се прогнати његова савјест.

Када се даје, не цијени се оно што се даје, него оно како се даје. **Валси**

Српство

Босански сабор. Због празника који наступају босанско-херцеговачки сабор одложио је своје сједнице до јануара. Прије тога кад је расправљано о владиној приједлогу о чиновничким платама препоручио је владин приједлог и потпредседник др. Мандић, ну том је згодом жестоко напао сарајевске листове „Tagblatt“ и „Hrvatski Dnevnik“, за које је рекао да раздор сију и земљу дискредитују. За вријеме говора Мандићева настала је силна вика. На повик једнога српскога посланика одазвао се из новинарске ложе изјеститељ „Hrvatskog Dnevnika“ са неколико увриједљивих ријечи. Српски посланици силно узрвани захтјевали су, да се тај новинар одмах одстрани. Председник је на то ради мухамеданскога бајрама, католичког и православног Божића одгодио сабор до јануара. Одбори за прорачун и молбе наставиће ипак свој рад. Прије закључка сједнице прочитао је председник изјаву новинарскога синдиката, у којој сажалује догађај који се збио у новинарској ложи.

Н. Позориште у Биограду. У Биограду се противу садашњег управитеља Н. Позоришта појавило незадовољство. Многи га листови нападају, а омладина му је приредила демонстрације. Противу Гавриловића негодовало се и раније, али је сада огорчење избило што је отпустио једног члана, који је под својим потписом критиковао рад Н. Позоришта а нарочито управитеља. Као што се из изјаве студената универзитета види, противу Гавриловића устају, што даје рђав репертоар, што је ушао без програма и плана, одбацујући традиције и не руководећи се никаквом идејом при склапању репертоара; што је дискредитовао идеју о изношењу наших драмских класика на јачким представама; што се пожурило да на цинички начин компромитује идеју о постојању глумачке школе; што је без ауторитета унчо својим радом неред и расуло у глумачку трупу и т. д. Управитељ Н. Позоришта Милорад Гавриловић је одличан глумац, најбољи српски глумац. То је интелигентан, углађен и талентиран човјек, на опет му се замјера. И ако те замјерке долазе од

он сам не може све учинити, што треба да учини. На првом мјесту треба да га потпомажу свештеници. Они то могу свагда како на дому, тако и у цркви, при скуповима, обредима, васпитавајући народ у рецидијском духу пригоднијека бесједама, поукама, сајветима итд.

На литературу требало би обратити што већу пажњу. Установа једнога литерарног друштва много би учинила у народном просвјетљивању. Оно би могло издавати свој орган поучне књиге, давати правац и импулс за итезивацију литерарни рад. Тако исто много би у овом правцу постигле и библиотеке како по варошима тако и по селима за ђаци и за народ.

По већијема варошима требало би установити и музеје, који такође, кад би се ваљано уредили, имали би великог утицаја и значаја по народно образовање. Ако их сада не би могла држава уредити, могли би бити покрајински.

И ако ни по квалитету, ни по квантитету не би могле наше вазојбе издржати конкуренцију са сличнијема у другијема земљама, ипак не би бескорисно било да се већ и код нас претупни изложбама. Без сумње корисно би било да видимо што смо све урадили по развијању културнијема градова, те

стране омладине, која колико може да је у праву толико можда и није. Гавриловић је поднио оставку и одступа. Једно са позоришном управом. Он то чини из љубави према позоришту како му због себе лично не би правно неприлике, јер је толико деликатан, да не дозвољава да се мржња према његовој личности, не проноси и на позориште, што му може служити само на част. А шта да речемо за наше!

Њемачка Далмација. У Бечу се ради на томе да се Далмацији да што веће њемачко обилежје када се буде радило на подизању појединих приморских мјеста. У ту сврху скупиће се њемачки капитал, којим ће се подићи модерна морска купатила, санаторијуми и велики хотели у околини Задра и Дубровника, као и по Боки Которској. Тако ће сва важнија мјеста на Приморју као што су већ Опатичја, Ловрана, Лушињ и т. д. добити њемачки карактер.

Велика каса у Србији. Управа Фондова у Србији поручила је код познатог вјештачког бравара Косте Милојековића сасвијем ријетку касу, каква се тешко гдје још може видјети. Каса ће бити дугачка 8 метара, биће на два спрата а тешка 26 000 кгр. Она ће бити удешена тако, да се на горњи спрат њен пење степеницама и имаће преко десет одјељења.

Добринић у Загребу. Управник Н. Позоришта у Н. Саду. П. Добринић, дао је оставку због сукоба са члановима позоришта и хоће да се ангажује сада у загребачко позориште.

Словенство

Оставка чешког намјесника. Чешки намјесник гроф Куденове даће ускоро оставку ради дугог трајне и тешке болести.

Грчко-бугарски савез. У дипломатским се круговима говори, да ће грчки престолонашљедник ускоро посјетити бугарскога краља и да ће том приликом бити склопљен бугарско-грчки савез.

Нестало исправе бугарског сабрања. У Софији је нестало исправе бугарскога устава. Устав је створен год. 1868. у првој бугарској народној скупштини и проглашен. Потписао га је тадашњи кнез Александар Батенберг, чланови владе и сви народни посланици. Спис је сакрањен у скупштински архив и отуд га је нестало.

Бачке манифестације у Загребу. Студенти загребачког свеучилишта прошле недеље приредили су манифестације за реципроцитет загребачког универзитета, те су држали и скупштину, на којој су донијели одлуку, да наставе акцију све до год реципроцитет не извојују.

Отпуштени посланици. Бугарска влада отпустила је из службе свога посланика у Букурешту зато што није умјо да увиди да су односи између Румуније и Турске такви, да ће закључити конвенцију. Исто тако отпустила је и свога посланика у Берлину што није раније био обавијештен о раду Њемачке на турско-румунској конвенцији.

† Паскал Буцањих. У Мостару је преминуо бискуп Паскал Буцањих, које је припадао француском реду. Био је Хрват шовиниста. Умро је у дубокој старости.

да се даје правац и начин како да се унаприједи индустрија и агркултура и др.

Од невање важности била би и јавна предавања, која би узела у обзир наше прилике. Њих би требало одржавати не само по варошима, као неку забаву, већ и по селима. Ако у селима не би било за то потребнијех особа, тај посао би могли вршити бесплатно наставници, обласни економии, љевари, који живе по варошима и други.

Знатан проценат код нас изладе неписменијех, зато би требало отворити аналифаетске курсеве, као и недељно-празничне и вечерње школе, које би имале трајати најмање по двије године. Пошљедне би похађали младићи од 11—20 година, који нијесу добили основно образовање; а по варошима и женске нарочито служавке, које су остале тако рећи на милост и немилост свијета, те многе и коначно пропаде. На овај начин могле би се оспособити служавке за своју дужност и спремити да буду и ваљане домаћице. Ове школе биле би уређене по примјеру њемачкијех школа за служавке, а корисне би биле и за остале женске, које нијесу више школе свршиле.

Напредак државе не зависи једино од обилда привреде, од чврстоће и лепоте зградне Најречија јој је корист, снага и снаге у оила-

Кратке вијести

Генерал Грба у Босни. Листови доносе да је поглавар Босне генерал Варешанин пензионисан и да је на мјесто њега постављен генерал Грба, који је до сада био шеф загребачког корпуса.

Гроф Ерентал амбасадор. Одсупање грофа Ерентала сматра се као свршена ствар, и говори се да ће бити постављен за амбасадора при коме страном двору.

Оставка аустриске владе. Влада Бинертова поднијела је оставку, која јој је и уважена. Ко ће обавовати нову владу још се не зна.

Португалска застава. Послије дугог трајнога натезања и свађања коначно је ријешено питање ове заставе за републику Португал. Застава је окомито раздијељена, пола црвена, пола зелена. У средини је некадашњи португалски грб, али без круне.

Цар Никола у Србији. Из Биограда јављају: На мјеродавним се мјестима говори да ће руски цар Никола на прољеће посјетити Биоград и српски двор. Преговори се већ воде.

Грчки митрополит. Грчки митрополит из Солуна, је ради нерада премјештен и на његово мјесто именован епископ Јоаким из Ксантија, досадањи члан Св. Синода у Цариграду.

Опште право гласа. Одмах по отворању њемачког парламента интерпелираће социјалистички заступници канцелара Бетман-Холвега ради пруске изборне реформе. Ако се у томе не задовоље, почеће социјалисти одмах са свеопштим демонстрацијама.

Протјерани новинар. Власти у Лондону изагнале су из земље уредника францускога дневника „Dereches Egyptiennes“ Дераге-а, који је француски новинар. Преко тридесет новинара у Египту изразило је том приликом своје прогнаноме другу симпатије.

Богослови и новине. Млађи теолози у Пасовани много су незадовољни, што им је бискуп забранио читање новина. Ради ове забране је већ 10 богослова истунило из олдашњег сјеменишта.

Дјења демонстрација. У једном кинематографу у Лајпцигу била је у недељу на програму слика „Сунце и његов састав“. Приказивање се међутим многобројној дјечи није свидјело и она сталаше демонстративно тражити нови програм. Дјеца су произвела такву буку, да је полиција морала затворити кинематограф. Дјеца су на то отишла до благатје, па су стала тако енергично захтјевати своју улазницу на трап, да им је управа морала обећати за сутра дан слободан улаз, да их бар ма како одштети.

Један приједлог

Ко прати бројеве пошљедњих времена наших мјесних листова, опазиће по мноштвем књижевнијем огласима, да је у неке ушла особита воља за издавањем, уређивањем, скупљањем, писањем и т. д. До душе, хоће ли све те књиге, које су у пројекту издавања, постићи свој циљ својим садржајем, ваљаношћу слога па и самом техником, — идемо да видимо колико морамо признати, да нас мора веселити, ако не ради чега другог, оно бар кад помислимо, да и ми имамо некијех трудбеника и радника на пољу, које

мењенијем, васпитанијема просвјетљенијем грађанима, казао је Лутер. Овијема ријечима мислио да је најгодније и да завршимо ову расправу с напоменом, да и ако смо ми мали народ, ипак можемо бити и велики народ, само ако будемо одржавали наш стари и витешки дух, свакијех приправну и држали храбро мишицу, наоружавши се високијем моралом и самопоуздањем, негујећи из вида националну задаћу и користећи се савременом културом напријед егално корачали.

На овом пољу, као пионери народне просвјете, оставити су на првом мјесту народни учитељи, изложени великијема тешкоћама у свом узвишеном послу, те је дужност сваког просвјетљеног сина наше домовине, да им помаже, гдје је њина помоћ потребна. Учитељи пак, свјесни да стојмо пред рјешеном крунијех националнијех задаћа, без сумње ће с највишом вољом и енергијом предати се своме узвишеном послу, свлађујући све препоне, како би што боље спремни данашњу генерацију, да достојно својих великијех предака изврши срећно свете праједовске амашете.

се зове *књижевно*. Имамо их, који се труде свом снагом и сиљном вољом својом, да нешто ваљано саберу, напишу, преведу, ураде и т. д., па су неки од њих у појединијем правцима показали и признање и хвале наше стекли, а имамо и таквијех, чији нам рад изгледа као самртнику на смирају сунце — да му зађе, па да му се већ не роди. Пошљедње вријеме даје нам поуздано наду, да нешто више морамо очекивати, па макар то и не били такви, који би можда по што по то захтјевали назив *књижевника*; задовољени смо, кад их можемо назвати трудбеницима и радницима на књижевном пољу, а и они сами морају тијем бити задовољни, јер би се с правом могли надати, да ће им већина казати: „Евала им!“

Таквијех се у пошљедње вријеме појавило било у којем правцу: прикупљањем, писањем, провођењем, уређивањем итд., но међу свијем тијем не паће се једнога, који би помислио, којим би смо се начинком одужили нашим борцима и трудбеницима „за вјеру и отачаство“ и то наше одужење показали и ванграничном нашем и страном народу.

Можда ће се когод наћи и на овом мјесту помислити, да ми је намјера предложити, да се тијем трудбеницима и борцима подигну надгробни споменици, — не, ја то не намјеравам, јер данас нијесмо могућни то извршити: ја ту намјеру и не снијевам, али, да имам штогод друго предложити — то је истина.

Намјера ми је предложити, да се скупе и уреде подаци за књигу, која би носила назив „Именик црногорскијех и херцеговачкијех знаменитијех бораца и јунака“ „за крст часни и слободу златну“ „XIX стољећа“.

У ту књигу ушло би на првом мјесту име и презиме нашег борца; дан, мјесец и година његова рођења; ако је већ умро, дан, мјесец и година његове смрти; у кратко његово дјетинство; његов рад на ратном пољу; његова одличја; његови чинови од првог до потонјег; у опште у кратко излагање особина и врлина онога борца, који се помиње.

Имена наших бораца и јунака морала би тећи у књизи азбучнијем редом, а куд и камо би љепше било, кад би се указала згодна прилика, да се уз поједину кратку биографију наших јунака изнесу и њихове слике. То би био спомен, којима бисмо свијетла образа ступила пред лица духова наших бораца.

Но да би се овај приједлог могао остварити онако, како се може пожељети тај посао не може предузети појединац, па не само да не би могао, већ и из многијех разлога издавање таквог дјела не би му ишло у рачун. За тај посао мора се, кад би за тијем пошло, образовати нарочити редакциони одбор, у који би ушли — не велики број наши постарији трудбеници и радници на књижевном пољу, јер ми је овдје отворено казати, да би образовање таквог редакционог одбора дало већу вриједност самом томе дјелу.

Но опет, и поред свега тога, не би се постигло што се жели, кад се не би заинтересовали фактори, који би у издавању тог дјела могли дати помоћ, јер би редакциони одбор у противном случају, и поред највећег броја претплатника, морао сносити чак и материјелијех жртава, а то би грјехота било.

За прикупљање потребитијех података за то дјело, морало би се радити или преко министарства унутрашњих дјела, да оно преко племенскијех капетана прикупи податке, или преко министарства војног, да оно исто то уради преко официра народне војске. Тако би се стекле кратке биографије наших бораца и јунака, које би редакциони одбор морао најтачније уредити и исправити.

Овијем радом би се добило једно вриједно и сваке хвале достојно дјело, а с друге стране радници на томе потпуно би заслужили свако признање, разумије се ако ту задаћу изведу како је желети.

Да не би послје издавања ове књиге настали спорови и свађе појединаца, ради тога, зашто није у именик наших бораца и јунака ушло име овога или онога, редакциони одбор морао би на неколико времена прије објавити преко наших новина па и нарочитом објавом, да ће у именик наших бораца и јунака ући само она имена, која одбор буде добио у своје вријеме до дана, који буде означено и тијем би, без сваке сумње, одбацио од себе сваку одговорност, ако би, у зблизи, изостало какво име, које је морало бити унесено.

Ми смо овдје изнијели наш приједлог, а до кога стоји остварење његово, нећемо за сада спомињати, дако се сами присјете. Ми смо извршили нашу дужност без икакве претензије, већ с једном добром намјером, да моћније факторе на то подстакнемо.

Dixi et servavi animam meam.

Мил. Ст. Врчевић.

Дневник

Био на Крушевцу. Његово Величанство Краљ извезао се јуче прије подне на аутомобилу до Крушевца да види Своја два мала унука Књажеве Михаила и Павла. Праћен од бригадира г. г. Мих. Вучинића, Јанка Вукотића, Блажа Бошковића и Митра Мартиновића, Краљ је том приликом на аутомобилу прошетао по подгоричкој околини, и по подне истога дана вратио се на Цетиње.

Његово Величанство Краљ затекао је Своје драге унучиће у потпуноме здрављу. Мали Књажеви се развијају и брзо напредују на радост Својих родитеља и цијелога Краљевског Дома.

Рођендан Нашљедника Александра. Његово Величанств Краљ послао је јуче топлу телеграфску честитку Нашљеднику Краљ. Србије Краљевићу Александру поводом јучерашњег Његовог рођендана. Јуче је у дворској капели било и благодарење Краљевића Александра. На благодарењу су били Краљ и Краљица, и Књажеви Мирко и Петар и Књагињице Ксенија и Вјера.

Церемонијал свечаности. Сјутрашња свечаност Краљевога дана извршиће се по утврђеном церемонијалу, који је издало Министарство Иностраних Дјела. У манастирској катедралној цркви биће служена архијерејска литургија са благодарењем, на којем ће присуствовати дипломатски кор, Влада, генералитет и великодостојници. По благодарењу, чији ће свршетак бити оглашен топовском палбом, у Краљевом Двору биће примање по утврђеном ритуалу. За вријеме примања пред Двором ће свирати војна музика, а по свршетку примања дефиловаће војска.

Пријестоница ће сјутра вече бити освјетљена.

Имендан Цара Рускога. Сјутра је имендан Његовога Императорског Величанства Цара Рускога Николе II. Са топлим молитвама, које о сјутрашњем дану сва Црна Гора приноси за здравље својега Краља, наш народ спаја и молитве за дуги вијек и срећу Императора великога словенског царства.

Живно Цар Никола II!

Живјела наша заштитница Русија!

Примање у рускоме посланству. Одмах послје благодарења у дворској капели за здравље Цара Николе, у овдашњем царском руском посланству биће примање честитања сјутра послје 11 час. прије подне.

Буџет за 1911. Министар финансија г. Јерговић предао је Народној Скупштини готов приједлог државног буџета за 1911. годину. Буџет расхода пријешао је 4 милиона перпера. Са та четири милиона помирити све потребе једне модерне државе — потребе, које због развоја задатака савршенога државнога и народнога живота, бивају све веће и неодолјивије, није ни лак ни мали посао. Приједлог буџета за идућу годину састављен је разборито и обазриво. У њем нема никакве демагошке тенденције. То у овоме буџетскоме приједлогу нарочито упада у очи. А то је баш похвално, јер обзирни празне популарности вазда треба да су далеко од једнога министра финансија, који хоће да буде прави регулатор крвотока државнога живота.

Од уредништва. Овај број нашег листа излази дан доцније, а не у суботу, као обично, због сјутрашњег празника.

† Драго Поповић. Ономад је на Цетињу преминуо послје краћега боловања бив. оф. Драго Поповић. Покојни Драго бјеше једна честита душа, свакоме омиљена. У њем је његова многобројна родбина изгубила једнога својега вјернога и доброга члана. Колико је покојни Драго био омиљен, показало је оно једнодушно многобројно саучешће од стране народа из мјеста и околине, који је у великоме броју био похитао у покојников стан на његову сахрану да узме удјела у жалости његове браће и осталијех му сродника.

Лака земља била покојноме Драгу, а браћа и родбина честитог покојника нека приме и наше искрено учешће у својој великој жалости.

Свечана представа. Сјутра, у понедељак, биће свечана представа у част имендана Њ. В. Краља Господара. Представљаће се Господарев комад „Књаз Арванит“, драмски чин у шест слика.

Мај у децембру. Јуче и ономад имали смо на Цетињу прави мајски дан у почетку — децембра! Искусни старци, који су запамтили она „стара добра времена“, веле да су се и људи изврнули у ђудима и наравима, па није чудо, што се измијенила и природа. Пролјеће нам свиће о Божићу, а зима о Ускрсу! Јучерашњи и ономадашњи дан били су особито лијепо и топли. Сунце и ведро небо, који се од силних киша нијесу могли видјети готово пуна три мјесеца у минула два дана измамили су цетињско становништво на улицу и у шетњу. Пред каванама као у сред љета, људи су сједили око столова и сунчали се.

У нашем приморју ова два дана било је топло, да се могло ићи без икаква огртача.

Поред свега тога, на Цетињу дрвима за огрјев није пала цијена, нити има наде за то.

Дрвари као мисле: платите ви ово нама о Ускрсу и Ђурђевдану! Зима, кад не уједне зубима редовно ошине репом, води стара народна изрека.

Из Народа

Погреб † Јагоша Велимировића.

арт. капетана

Подгорица, 24. новембра

Данас је покопан на овдашњем подгоричком гробљу арт. кап. Јагош Велимировић, уз пратњу цијелога грађанства и гимназије.

Пред спомеником опростио се са покојником г. учитељ Беговић у име саплеменика и родбине говором пуним љубави према Јагошу, а пред црквом гимназиста IV. разреда Вукчевић у име својих другова опростио се са покојником као чланом добротвором фонда за помагане сиромашних гимназиста. Над гробом опростио се у име овдашњег официрскога кора и гарнизона госп. кап. Зарије Вуксановић са овим ријечима:

Тужни Зборе! Ти, што си се упутио да до вјечне куће испратиш драгог нам покојника и одаш му пошљедњу пошту, застави мало да се и ја са болом у души у име мојих другова и војске опростим са нашим драгим Јагошем Велимировићем, кога је изненадна смрт својом немилостивом косом покосила, баш у времену када је својим искуством и спремом требао да највише послужи својој отаџбини и нашој војсци.

Са несказаним болом приступам младном тијелу нашега драгог покојника, да му одам задњи поздрав и поштовање, које је својим трудом и радом и као човек, и као војник и као патриота заслужио. Његова смрт у толико нас је више уцвијелила што је пала баш у ово доба, када је настала нова ера наше војске, ера препорада и модерних рефорама, када се од покојника с правом очекивало, да јој буде јака потпора.

Покојни Велимировић родио се 10. септембра 1872. године у племену Загарачу у јуначкој кући Велимировића. Основно образовање добио је у Загарчу.

У години 1890. постављен је за писара на државним радњама, а године 1892. за писара Управе Гоштинства у Подгорици.

Када је заведена прва стојећа војска у нашој отаџбини 1896. покојни Јагош примљен је за питомца артиљеријске војничке школе на Цетињу, а по положењем испиту 14. фебруара 1900. године произведен је у чин артиљеријског потпоручника стојеће војске и одређен у артиљеријску команду за ађутанта и благајника исте. 30. септембра 1904. год. произведен је у чин арт. поручника и постављен за команданта брдске батерије. Године 1906. као угледани омиљен официр и грађанин изабран је за одборника и заступника председника Општине Подгоричке, доцније 27. октобра 1907. произведен је у чин арт. капетана и постављен за шефа економског одсјека а у исто вријеме био је благајник Краљ. Министарства Војног. Године 1909. изабран је за одборника општине цетињске а ове године у мјесецу априлу постављен је за заступника начелника административног одјела Министарства Војног — а у исто вријеме био је и командант II-е једанајесто сантиметрове никлијевске далеко бојне руске батерије, које је дужности вршио на опште задовољство, примјерно, тачно и ревностно, што му свијече висока одликовања: Данилов орден IV-ог степена, златна и сребрна медаља за ревност, крст бугарски IV-ог степена, бугарска златна медаља за заслуге и руски крст IV-ог степена Св. Ане.

Одгајан у јуначкој кући Велимировића и запојен патриотским духом, покојни Јагош и ако није имао прилике да пође стопама својих јуначких предака, као и сви његови стари, да на бојноме пољу настави ондје, гдје су они стали, одликовао се свагда својим патриотским жаром и витешким надахнућем. Његов племенити дух и патриотско срце за све вријеме његова живота гонио га је, да што корисније послужи својој Отаџбини и завјетној мисли српској, те је и крај вршења свију наведених дужности увијек настојавао, да буде одиста од веће користи својој земљи и своме Господару.

Са тешким болом приступио смртним остатцима нашег драгог Јагоша, да му речем пошљедње „Збогом“ и одам поштовање, које је својим трудом и радом и као човек, и као син ове земље, и као родитељ, а нарочито као војник загријеван увијек жарким патриотизмом, у пуној мери заслужио.

Збогом Јагоше, вјечан ти покој!

Лака ти била земља коју си свим жаром свога родољубивог срца, љубно и одаш јој служио, врли друже и пријатељу наш, Јагоше Велимировићу.

А сад, родитељи, ставите сна, Бачите, она други држину, У младим срцима, не влада тмина, Нека се, родитељи, мирно почива.

Народна Скупштина

Извјештаји са сједница

Четврта редовна сједница

Цетиње, 1. децембра

Председник је отворно сједницу у 2¹/₂ сата послје подне у присуству министара: председника, министра унутрашњих дјела, финансија и просвјете. Прво је секретар Душан Петровић прочитао записник прошлог састанка, на који је ставио своју примједбу М. Мијушковић, а затим је секретар Сава Драговић прочитао молбе и жалбе, а по томе указе, којима се овлашћују: министар унутрашњих дјела, да може поднијети Н. Скупштини приједлог закона о лову, министар финансија да може поднијети на ријешење приједлог буџета за 1910. г. и законски приједлог о завршном рачуну за прошлу годину. Уз то је прочитано и писмо министра унутрашњих дјела, којим Скупштину извјештава, да повлачи поднесени приједлог закона о риболову.

Око тога је поведена дужа и жива дебата.

Мирко Мијушковић је замјерао поново што се то повлачење не врши указом.

али му министар унутрашњих дјела М. Ђукановић одговорио, да то чини по уобичајеној пракси. И С. Вулетич придржује се захтјеву Мијушковићеву и зато окривљује председништво Скупштине, коме министар унутрашњих дјела такође одговара, да то чини по уобичајеном реду. Председник Скупштине се пак позива на чл. 88. пословника и досадашњу праксу, те закључује да зато не треба кривити председника, него саме себе. Павле Вујисић налази, да је досадања пракса у духу чл. 87. Устава и сматра да је добра, указујући на техничке тешкоће кад би се другаче радило. С тим се слаже и председник министарства д-р Л. Томановић. М. Николић налази да је за ову праксу кривица до самијех посланика. С. Вулетич изјављује, да је мишљење М. Дожића и Вујисића погрешно и позива се на чл. 78. Устава. Послје тога су још говорили председник Дожић, С. Вулетич, П. Вујисић, М. Мијушковић, Л. Гојнић, М. Дожић, д-р Л. Томановић, М. Мијушковић, М. Дожић, С. Вулетич, Л. Гојнић и М. Дожић. На крају Скупштине усваја досадању праксу.

Послје тога прочитане су молбе и жалбе, које су поједини посланици узели као своје приједлоге, којим поводом М. Николић указује да Скупштина ниједну молбу за помоћ из државне касе не може примити, те да такве молбе посланици не треба да прихватају. С тим се слаже и С. Вулетич.

Настаје одмор.

Послје одмора прелази се на дневни ред: претрес законског приједлога о измјенама и допунама у закону о устројству судова.

Извјештај Раде Радовић чита извјештај одбора, који ове измјене усваја.

Председник Министарског Савета д-р Л. Томановић износи потребе, које су изазвале ове законске измјене. С. Вулетич излаже своје мисли о судовима и судском уређењу и на крају предлаже министру да повуче овај законски приједлог и да учини измјену у чл. 2, 3 и 10. Д-р Л. Томановић предлаже да су предложене измјене за сада добре и да их не треба мијењати. С. Вулетич одговара, да се предложеним измјенама ништа не добија. Извјештај Р. Радовић одговара на замјерке С. Вулетича и заступа одборско мишљење с обзиром на буџетску немогућност. М. Мијушковић слаже се са С. Вулетичем и говори у истом смислу. Извјештај Р. Радовић одговара на замјерке предговорничке, послје чега се обоје објашњају. Л. Гојнић је против повећања броја судова и из обзира финансијских и неспособности судија држи, да је првобитни пројекат владин био добар и да се не ограничава вријеме кад ће се нови судови установити. С. Вулетич предлаже да поднесе влада нови законски приједлог како би се основао онолики број судова колико је потребно, нашта му извјештај одговара. Л. Гојнић предлаже послје малог одмора редакцију, по којој се нови судови уводе према буџетској могућности. Д-р Л. Томановић усваја ову редакцију, а на питање С. Вулетича одговара, да ће се идуће године већ увести два нова суда.

Приједлог се у начелу прима са редакцијом Л. Гојнића. У појединостима није било дебате и приједлог је на гласану примљен са 44, противу 4 гласа.

Послје тога сједница је закључена у 6 сати послје подне.

Кунујем

унотријебљене поштанске марке црногорске, старе и нове. Цијена за садање је 55 процената за марке од 5, 10 и 25 пара, а 65 процената за старе од 1, 2, 20 и т. д. пара.

J. Miksch

Brünn

1—1

Erzherzog Rainer Str. 6.

Календари

За 1911. год.

(Са најљепшим народним пјесмама)

— „Србобран“, „Оро“, „Орлић“, „Ласта“, „Планетар“, „Ружница“, „Шаливац“, „Србин“, „Црногорац“, „Херцеговац“, „Босанац“, „Далматинац“, „Банаћанин“, „Бачванин“, „Сремац“, „Новосађанин“ — могу се само код нас добити — по веома ниској цијени.

Ових дана стижу нам остали српски календари. (Препродавцима понуст.)

Књижара

Мартиновића и Иванишевића,

Цетиње.